

Transitie Nationale Parken: advies aan Gedeputeerde Staten van Overijssel

Transitieteam 27 juni 2014

Inleiding.

Het College van Gedeputeerde Staten heeft het transitieteam (voor samenstelling zie pagina 3) ingesteld om te adviseren over de Nationale Parken door per park potentie, ambitie, taak, organisatie en kosten\baten te beschrijven. Gebleken is dat beelden, verwachtingen en verantwoordelijkheden omtrent de nationale parken niet eenduidig zijn en dat de koersbepaling daardoor moeizaam bleef. Overijssel is hierin niet een uitzondering, ook in andere Nationale Parken in Nederland zijn discussies over de vormgeving aan de orde van de dag. Met een aantal van zo'n 20 Nationale Parken doet Nederland zich in vergelijking met België (1) en Frankrijk (6) niets te kort. Deze "parkdichtheid" roept ook haar complexiteit op.

Wij hebben het transitieteam gerapporteerd over onze bevindingen en een weg aangereikt om uit de impasse te geraken. De aangereikte denkrichting loopt parallel met de natuurvisie van het rijk (Natuurlijk verder, Rijksnatuurvisie 2014) en mondt uit in een bestuursmodel voor de toekomst, waarin de onderscheiden rollen en de ambities nader geëxpliciteerd worden. Het transitieteam heeft twee keer aan de hand van een tussenrapportage gesproken en onderschrijft het tredenprincipe.

Opgemerkt moet worden dat de gemeentelijke vertegenwoordigingen in het transitieteam als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen zijn gewijzigd. Wij hebben mede vanwege de collegewisselingen gesproken met de burgemeesters en de nieuw benoemde portefeuillehouders van de betrokken gemeenten om hen deelgenoot te maken van de totale procesgang. Daarbij is andermaal het belang van de lokale verantwoordelijkheid en inzet benadrukt. Ook zijn gesprekken gevoerd met bestuurlijk verantwoordelijken voor de Rottige Meente voor aansluiting van dit gebied bij het Nationaal Park Weerribben-Wieden. Het kan wenselijk zijn ook verkennend te gaan spreken met de gemeenten Staphorst en Zwartewaterland over deelname van Oldematen en Staphorsterveld. Tot slot is er met leden van de Statencommissie gesproken om hen te informeren over de gekozen denklijn.

Hiermee komt het moment om het advies tot afronding te brengen.

Observatie en perspectief.

Het beschermen, beheren en ontwikkelen van natuurgebieden behoort tot de kerntaak van provincies. Zij doen dit met het ruimtelijk beleid en de EHS, Natura 2000 en SNL als instrumenten. De aanwijzing van een gebied tot Nationaal Park moet hiervan los worden gezien. Door het vervallen van het Rijksbeleid en de daaraan verbonden financiële bijdrage zijn Nationale Parken zwevende kwesties geworden, hoewel alom wordt gehecht aan de status van Nationaal Park. De terreinbeherende organisaties hebben een belangrijke taak met het beheren van hun terreinen. Daarnaast moet de positie van de particuliere grondeigenaren niet veronachtzaamd worden. Voor de duidelijkheid wordt opgemerkt dat Nationale Parken niet moeten worden verward met Nationale Landschappen.

Een Nationaal Park is een aanvulling op het reguliere beleid; het is een aantrekkelijk etiket en het benadrukt de bijzondere waarde van een gebied. Het nodigt uit tot bijzondere beleving, betrokkenheid en benutting. Het invulling geven van deze aspecten voor een brede groep van inwoners en bezoekers is een bijzondere, maar uitdagende opgave. Voor de aanpak van deze opgave bestaat geen vastgestelde werkwijze. Het is maatwerk en in de huidige bestuurscultuur kan een dergelijke aanpak alleen slagen als het zwaartepunt bij de invulling onderop ligt. Het is dan ook zaak dat gemeenten de Nationale Parken omarmen en er vervolgens een perspectief voor ontwikkelen, zodat het merk Nationaal Park wordt geladen. Een statisch etiket moet gekanteld worden naar een

Tabel 1 Kosten van de Overijsselse parken in de ILG-periode (excl. formatie secretaris) in €:

	Totaal ILG-	gemiddeld per jaar
Weerribben - Wieden	3.500.000	500.000
De Sallandse Heuvelrug	1.300.000	175.000

Tabel 2 Kosten van de Overijsselse parken uitgesplitst naar categorieën voor en na 2011 (excl. formatie secretaris) in €:

	Organisatie kosten	Educatie voorlicht.	natuur	Recreatie	div	totaal
Weerribben-Wieden (ca 10.000 ha)						
pMJP tot 2011 jaarlijks	20.000	120.000	200.000	145.000	15.000	500.000
2011 t/m 2014 jaarlijks	25.000 *	45.000	100.000	25.000	5.000	200.000
De Sallandse Heuvelrug (ca 3.500 ha; exclusief aangrenzende landgoederen)						
pMJP tot 2011 jaarlijks	10.000	70.000	33.000	60.000		173.000
2011 t/m 2014 jaarlijks	10.000	35.000	33.000	42.000		120.000

Toelichting:

De onderverdeling naar categorieën is een gemiddelde over de aangegeven jaren.

De bedragen vanaf 2011 geven de harde juridische verplichtingen aan die de provincie heeft betaald (t.l.v. budget frictiekosten decentralisatie natuur).

Organisatiekosten WW: vanaf 2011 € 5.000,- hoger i.v.m. onkostenvergoeding voorzitter, die daarvoor bij het Rijk werd gedeclareerd.

Educatie/voorlichting: kosten materiaal en kosten gastheren. De inzet van IVN wordt door het Rijk betaald.

Natuur WW: vergoeding voor "zomermaaien" Weerribben (t/m 2011) en rietplaggen Wieden.

Natuur SH: heidebeheer, o.a.extra inzet t.b.v. instandhouding korhoen.

Tabel 3 Kosten beheer natuur in € per jaar

	SBB	NM	totaal
Weerribben Wieden	2.000.000	2.000.000	4.000.000
Sallandse Heuvelrug	215.000	140.000	355.000

actief merk. We hebben kunnen constateren dat een dergelijke zienswijze op decentraal niveau nog niet goed heeft post gevat. Dit geldt voor de beide Nationale Parken, Weerribben-Wieden en de Sallandse Heuvelrug.

Tegelijkertijd menen we te kunnen vaststellen dat de kansen voor de beide Nationale Parken nadrukkelijk aanwezig zijn. De terreinbeherende organisaties stellen hier niet alleen belang in, ze hebben hiervoor ook een prima basis gelegd voor verdere uitbouw. De door de gemeenten en terreinbeherende organisaties op te stellen ontwikkelingsagenda is niet alleen een zaak van hen alleen. Bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners zullen perspectief moeten gaan zien in de ontwikkeling, opdat zij profiteren van de aanwezigheid van het Nationaal Park. Er dient decentraal over een breed front een bevoegenheid te ontstaan om van een Nationaal Park iets moois te maken.

Het bestuursmodel dat in overleg met het transitieteam is ontwikkeld, is bedoeld om helderheid te verschaffen over de rol van de verschillende partijen. Het model kent vijf treden waarbij in een opklimmende reeks de ambitie wordt getoond (bijlage). Op elk volgend niveau worden aanvullende resultaten verwacht. Het is onze taxatie dat men in de beide gebieden in de uitbouw van de status quo (trede 0) zich bevindt in een mengeling van trede 1 en trede 2. In dat opzicht is er dus nog een wereld te winnen alvorens volwaardig trede 3 wordt bereikt. De provincie kan de lokale partijen wel prikkelen en uitdagen om op trede 3 te komen. Immers vanwege economische en educatieve doelen zijn goed functionerende Nationale Parken ook voor de provincie interessant.

Het oppakken van de handschoen door de gemeenten en het daadwerkelijk formuleren van hun ambitie met Nationale Parken vraagt inzet en tijd. Zeker nu er collegewisselingen hebben plaatsgevonden. De verwachting is dat hiervoor een periode van 6 maanden toereikend is, te meer omdat er al verschillende documenten liggen.

Tijdens onze verkenning hebben wij kennis genomen van uitvoerige discussie over de begrenzingen van een Nationaal Park. Met het huidige beeld van Nationale Parken is er naar onze opvatting geen reden om strakke grenzen aan te houden en is het dus de vraag of de huidige begrenzingen houdbaar zijn. Op tweeërlei wijze kan er aanleiding zijn de huidige begrenzingen te heroverwegen:

1. Er zijn omliggende cultuurhistorische of toeristische kwaliteiten die het merk versterken
2. Er zijn aansluitende natuurgebieden die het Nationaal Park meer allure geven

Ad 1. Om lading te geven aan het merk Nationaal Park zijn juist ook de aangrenzende gebieden met aantrekkelijke steden en dorpen en met een aanwezige toeristische infrastructuur van betekenis. Denk bijvoorbeeld in geval van Weerribben-Wieden aan plaatsen als Vollenhove, Blokzijl en Giethoorn en in geval van de Sallandse Heuvelrug aan de Hellendoornse berg.

Ad 2. Aansluitende natuurgebieden, zoals de Rottige Meente ten noorden van Ossenzijl past ecologisch en landschappelijk perfect bij de kwaliteiten van Weerribben-Wieden. Door uitbreiding met dit gebied neemt de totale waarde van Weerribben-Wieden toe. Mogelijk geldt dit ook voor het gebied De Oldematen en het Staphorsterveld.

Wij adviseren de gemeenten bij het ontwikkelen van de agenda serieus na te denken over deze aspecten van de gebiedsgrenzen. Vanwege de reeds bereikte overeenstemming over de Rottige Meente stellen wij voor dat de gemeenten Steenwijkerland en Weststellingwerf de aansluiting bestuurlijk gaan effectueren.

Besluit.

Het geheel overziende achten we het opportuun de volgende punten ter besluitvorming voor te leggen:

1. Erkennen dat nationale parken waardevol kunnen zijn om de bijzondere kwaliteiten van de gebieden te beleven en te benutten. Ze laten zich bestempelen als de "gouden randen" binnen onze natuur.

2. Vaststellen dat de agenda voor de Nationale Parken op lokaal niveau dient te worden ontwikkeld en dat gemeenten en terreinbeherende organisaties de eerst verantwoordelijken zijn.
3. Vaststellen dat conform het tredenmodel de beide Nationale Parken in hun transitieproces een mix vertonen van treden 1 en 2. Er is dus nog een weg te gaan om trede 3 te bereiken, er is dan sprake van een transformatie.
4. Uitspreken dat het wenselijk is dat de provincie de gemeenten aanmoedigt om te komen tot recreatieve innovatie en tot het bereiken van trede 3, daartoe een aantal prikkels inbouwt en de bereidheid uitspreekt een “tegenprestatie” te leveren wanneer ambities tot stand komen.
5. Erkennen dat gemeenten tijd moet worden geboden om hun agenda te ontwikkelen (6 maanden).
6. Vaststellen dat de huidige begrenzingen om verschillende redenen heroverwogen kunnen worden en dat Rottige Meente onderdeel van het Nationaal Park Weerribben-Wieden dient te zijn. De betrokken gemeenten nemen daartoe initiatief tot een formeel besluit.
7. Uitspreken dat de huidige overlegstructuur voor de Nationale Parken per 1 januari 2015 wordt beëindigd en dat het aan de gemeenten is om te bepalen welke overlegstructuur nodig is.

Proces.

Nu het transitieteam instemt met de voorgaande 7 punten, kan de advisering aan het college van GS worden afgerond. Vervolgens is het college aan zet om een besluit te nemen. Volgens planning zullen Provinciale Staten in september 2014 een besluit nemen over de voorgestelde punten.

Gaston Sporre en Jaap Hadders
27 juni 2014

2. Vaststellen dat de agenda voor de Nationale Parken op lokaal niveau dient te worden ontwikkeld en dat gemeenten en terreinbeherende organisaties de eerst verantwoordelijken zijn.
3. Vaststellen dat conform het tredenmodel de beide Nationale Parken in hun transitieproces een mix vertonen van treden 1 en 2. Er is dus nog een weg te gaan om trede 3 te bereiken, er is dan sprake van een transformatie.
4. Uitspreken dat het wenselijk is dat de provincie de gemeenten aanmoedigt om te komen tot recreatieve innovatie en tot het bereiken van trede 3, daartoe een aantal prikkels inbouwt en de bereidheid uitspreekt een “tegenprestatie” te leveren wanneer ambities tot stand komen.
5. Erkennen dat gemeenten tijd moet worden geboden om hun agenda te ontwikkelen (6 maanden).
6. Vaststellen dat de huidige begrenzingsen om verschillende redenen heroverwogen kunnen worden en dat Rottige Meente onderdeel van het Nationaal Park Weerribben-Wieden dient te zijn. De betrokken gemeenten nemen daartoe initiatief tot een formeel besluit.
7. Uitspreken dat de huidige overlegstructuur voor de Nationale Parken per 1 januari 2015 wordt beëindigd en dat het aan de gemeenten is om te bepalen welke overlegstructuur nodig is.

Proces.

Nu het transitieteam instemt met de voorgaande 7 punten, kan de advisering aan het college van GS worden afgerond. Vervolgens is het college aan zet om een besluit te nemen. Volgens planning zullen Provinciale Staten in september 2014 een besluit nemen over de voorgestelde punten.

Gaston Sporre en Jaap Hadders
27 juni 2014

Het transitieteam is als volgt samengesteld:

Hester Maij, namens GS van Overijssel,
Jelle Beintema namens B&W Hellendoorn; na de verkiezingen opgevolgd door Anneke Raven,
Ab Stegeman, namens B&W Rijssen-Holten; na de verkiezingen opgevolgd door Roland Cornelissen,
Luc Greven, namens B&W Steenwijkerland; na de verkiezingen opgevolgd door Jacques Wagteveld,
Jos Bisschops, directeur Natuurmonumenten in Overijssel,
Marloes Berndsen, strategisch adviseur Staatsbosbeheer,
Kees Oomen, voorzitter beide Overlegorganen van de Nationale Parken in Overijssel,
Gaston Sporre, voorzitter
Jaap Hadders, secretaris

Na instemming over deelname Rottige Meente zijn Gerard van Klaveren namens B&W Weststellingwerf en Johannes Kramer namens GS Friesland eveneens uitgenodigd.

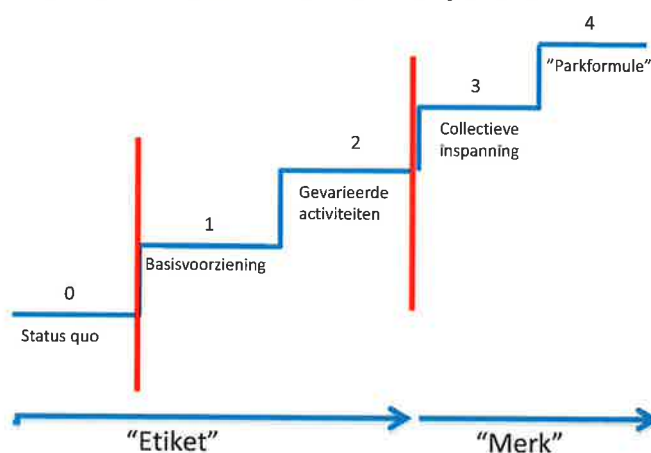
Gevoerde gesprekken

1. Jos Bisschops, Natuurmonumenten
2. Jelle Beintema, wethouder Hellendoorn
3. Ab Stegeman, wethouder Rijssen-Holten
4. Harry Timmerman, algemeen directeur provincie Overijssel
5. Kees Oomen, voorzitter Nationale Parken
6. Luc Greven, wethouder Steenwijkerland
7. Marloes Berndson, Staatsbosbeheer
8. Alfred Peterson, hoofd eenheid economie
9. Henk van Voornveld, RBT
10. Teun Boxum, Koptop
11. Dennis Melenhorst, secretaris SER
12. Paul Sinning, adviseur Twynstra Gudde
13. Theo Rietkerk, gedeputeerde Overijssel
14. Gerard van Klaveren, burgemeester Weststellingwerf
15. Tim Slager, directeur Molecate
16. Cor Schagen, directeur Natuurdiorama
17. Lyan van den Bosch, Avonturenpark Hellendoorn
18. Henk Slijkhuis, voormalige landbouwvoorman
19. Hans van Overbeeke, voormalig burgemeester Hellendoorn
20. Thea Hofs en Cecile Hagesteijn, provinciale opdrachtgevers
21. Seger van Voorst tot Voorst directeur Nationaal Hoge Veluwe
22. Paul Niens, secretaris Nationale Parken
23. Jaap Wesselink, provinciaal adviseur
24. Peter Hellinga en Jan Boxum, gemeente Steenwijkerland
25. Thea Peters, projectleider IVN
26. Hans de Haan en Jan van Oene, R&T specialisten provincie Overijssel
27. Hans Schiphorst, secretaris Nederlandse Nationale Parken
28. Henny Schuman, provincie Overijssel: Samen werkt beter
29. Frans Suurmond, provinciaal contactpersoon Nationale Parken
30. Vincent Klijnsma, programmaleider Nationaal landschap IJsseldelta

Bijlage: de treden van het bestuursmodel

Treden binnen het bestuursmodel

- Elk niveau veronderstelt een te realiseren agenda
- Inschaling aan de hand van een bestuurlijke 'CITO'

Trede 0

Trede 0 veronderstelt een status quo met een reguliere zorg voor natuur en landschap. Er wordt passief omgegaan met de status van Nationaal Park. Er is sprake van een **"onderhoudsagenda"**:

- De terreinbeheerders hebben de verantwoordelijkheid voor de natuurterreinen;
- Het is aan de gemeenten of ze zich zelfstandig of met de bevolking willen inspannen voor de beleevingsmogelijkheden van het Nationaal Park;
- De provinciale bijdrage in het beheer en onderhoud natuurterreinen is geborgd.

Het leidend principe voor deze trede is: **"de natuur ligt er verzorgd bij"**.

Trede 1

Trede 1 veronderstelt de borging van de basisvoorzieningen, het beheer en de ontwikkeling van flora, fauna en landschapsschoon. Er wordt uitvoering gegeven aan een duurzame en op jaarbasis vast te stellen **"onderhouds- en ontwikkelagenda"**:

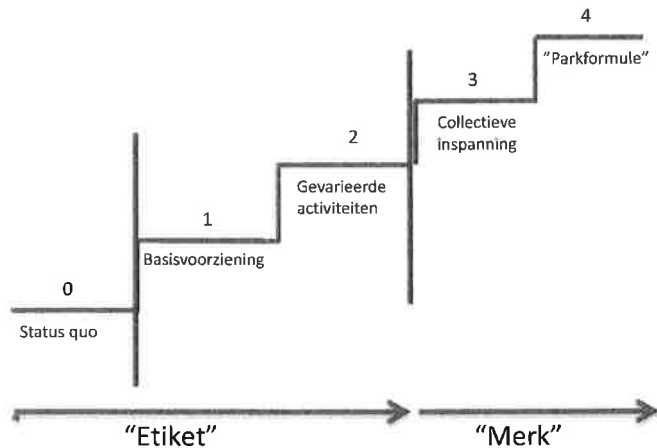
- De terreinbeheerders hebben de verantwoordelijkheid voor het beheer van de natuur en de daarbij behorende recreatieve voorzieningen en de natuur- en milieueducatie. De inzet wordt vertaald in een gezamenlijk opgesteld jaarplan.
- De gemeente levert een permanente, door de gemeenteraad onderschreven inzet (bijvoorbeeld tot uiting komend in het collegeprogramma); de bestuurders zijn ambassadeurs.
- De gemeente zorgt ervoor dat de bevolking actief betrokken is bij het NP. Het veerkrachtig maken en het benutten van de natuur moet van onderaf komen. Dit alles binnen de geldende wet- en regelgeving.

Het leidend principe voor deze trede wordt: **"van met de mond belijden naar betrokkenheid en actieve inzet"**.

Bijlage: de treden van het bestuursmodel

Treden binnen het bestuursmodel

- Elk niveau veronderstelt een te realiseren agenda
- Inschaling aan de hand van een bestuurlijke 'CITO'

Trede 0

Trede 0 veronderstelt een status quo met een reguliere zorg voor natuur en landschap. Er wordt passief omgegaan met de status van Nationaal Park. Er is sprake van een **"onderhoudsagenda"**:

- De terreinbeheerders hebben de verantwoordelijkheid voor de natuurterreinen;
- Het is aan de gemeenten of ze zich zelfstandig of met de bevolking wil inspannen voor de beleevingsmogelijkheden van het Nationaal Park;
- De provinciale bijdrage in het beheer en onderhoud natuurterreinen is geborgd.

Het leidend principe voor deze trede is: **"de natuur ligt er verzorgd bij"**.

Trede 1

Trede 1 veronderstelt de borging van de basisvoorzieningen, het beheer en de ontwikkeling van flora, fauna en landschapsschoon. Er wordt uitvoering gegeven aan een duurzame en op jaarbasis vast te stellen **"onderhouds- en ontwikkelagenda"**:

- De terreinbeheerders hebben de verantwoordelijkheid voor het beheer van de natuur en de daarbij behorende recreatieve voorzieningen en de natuur- en milieueducatie. De inzet wordt vertaald in een gezamenlijk opgesteld jaarplan.
- De gemeente levert een permanente, door de gemeenteraad onderschreven inzet (bijvoorbeeld tot uiting komend in het collegeprogramma); de bestuurders zijn ambassadeurs.
- De gemeente zorgt ervoor dat de bevolking actief betrokken is bij het NP. Het veerkrachtig maken en het benutten van de natuur moet van onderaf komen. Dit alles binnen de geldende wet- en regelgeving.

Het leidend principe voor deze trede wordt: **"van met de mond belijden naar betrokkenheid en actieve inzet"**.

Trede 2

Trede 2 veronderstelt gevarieerde activiteiten en bedrijfsmatige initiatieven als coproductie van gemeente, ondernemers en terreinbeheerders. Binnen de (inter)nationale gedachten over Nationale Parken wordt invulling gegeven aan een **“profileringsagenda”**:

- Er is sprake van een eenduidige marketing en promotie van het gebied (geen versnipperde inzet);
- Het gebruik van het logo van het Nationaal Park is niet vrij, het vereist regie;
- Er is zicht op de klanten en op de bezoekersstromen, de gegevens zijn gekoppeld aan jaarlijkse targets;
- Er is sprake van “cross-overs” tussen de ondernemende recreatief toeristische activiteiten in en rond het gebied.

Het leidend principe van deze trede: **“de inspanning om het profiel van het Nationaal Park te kantelen van etiket naar merk”**

Trede 3

Trede 3 veronderstelt een gecombineerde aanpak van provinciale en gemeentelijke overheid, bedrijfsleven en terreinbeheerders. Het doel is om het gebied middels extra investeringen nadrukkelijk verder op de kaart te zetten. Dit geschiedt vanuit een gezamenlijk opgestelde **“stimuleringsagenda”**:

- Het verwerven van landelijke uitstraling door het benutten en uitdragen van het bijzondere karakter;
- De gemeente en de provincie bieden in de RO-sfeer ruimte voor recreatief toeristische voorzieningen die complementair zijn aan de kwaliteit van het gebied;
- Er wordt invulling gegeven aan het “warme bedden principe” in en rond het gebied;
- Op basis van ingediende plannen kan er sprake zijn van een selectieve provinciale bijdrage;
- Het ondernemerschap gaat gepaard met lusten en lasten. Dit betekent dat het merk Nationaal Park ook gezien moet worden als inkomensbron.

Het leidend principe voor deze trede: **“alles is erop gericht om gestalte te geven aan het iconisch karakter van het gebied”**

Trede 4

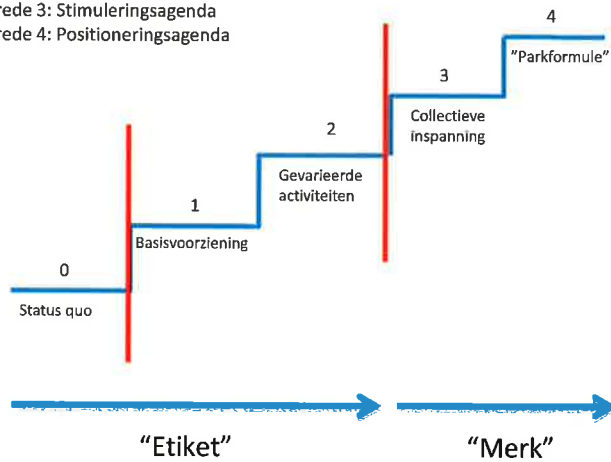
Trede 4 veronderstelt een eigenstandige organisatie die vanuit een PPP-filosofie inhoud geeft aan de parkformule voor het totale gebied. Het streven is gericht op een topklassering als Nationaal Park. Deze beleidsopgave impliceert een krachtige **“profileringsagenda”**:

- De treden 1 t/m 3 dienen adequaat te zijn ingevuld;
- Overheid, terreinbeheerders en bedrijfsleven verplichten zich aan elkaar om een gezamenlijk opgesteld ondernemingsplan ten uitvoer te brengen;
- De deelnemende partijen functioneren onder het bestuurlijke dak van een Stichting.

Het leidend principe voor deze trede: **“het Nationaal Park als show-case voor de twee-eenheid van natuur en milieu enerzijds en economie anderzijds”**.

Agenda's bij de treden binnen het bestuursmodel

- Trede 0: Behoudagenda
- Trede 1: Behoud- en ontwikkelagenda
- Trede 2: Profileringsagenda
- Trede 3: Stimuleringsagenda
- Trede 4: Positioneringsagenda

Samengevat in een vijftal scenario's

2014-05-07

Agenda's bij de treden binnen het bestuursmodel

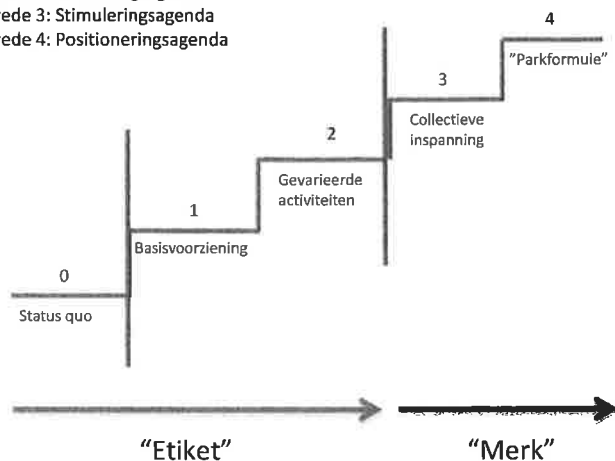
Trede 0: Behoudagenda

Trede 1: Behoud- en ontwikkelagenda

Trede 2: Profileringsagenda

Trede 3: Stimuleringsagenda

Trede 4: Positioneringsagenda

Samengevat in een vijftal scenario's

2014-05-07

Bijlage: aan statenleden gepresenteerde denkrichting

Vertrekpunt:

1. De Nationale Parken, Weerribben-Wieden en Sallandse Heuvelrug, laten zich momenteel bestempelen als een “zwevend” dossier.
2. Er is een veelheid aan opinies en geschriften over de huidige status en toekomst van de beide Nationale Parken.
3. De provincie Overijssel beschouwt behoud en ontwikkeling van de natuur als haar kerntaak, dit geldt ook voor de beide gebieden.
4. Ook wordt bij voortduring gesproken over ondernemerschap, businesscases en verdienmodellen.
5. Er is alom de wens uitgesproken dat er op korte termijn knopen worden doorgesneden, met gemeenten en terreinbeheerders is een transitieteam ingesteld dat een advies moet uitbrengen over taak, functie en organisatie van de parken. *)

*) Brief 03.12.2013 aan Provinciale Staten

Voorliggende dossier:

1. Weerribben-Wieden en Sallandse Heuvelrug zijn als Nationale Parken onvergelykbare grootheden. Er zijn onmiskenbare verschillen in aard, omvang en potentie tussen beide gebieden. Ze verschillen onderling in hun beeldbepalend karakter.
2. De samspraak in elk van de gebieden heeft geleid tot een (begin van) gemeenschappelijkheid op actuele zaken; dit proces is slepende.
3. De uitbundige overlegstructuur ontbeert slagkracht voor een lange termijn ontwikkeling en is niet uitnodigend voor grote ondernemers.
4. Het ondernemerschap is in elk van de gebieden nogal gefragmenteerd en kleinschalig van aard. Van het “in linie optrekken” is geen sprake; een ieder gaat voor eigen geluk.
5. Over aansluiting van de Rottige Meente bestaat sinds kort in principe overeenstemming tussen gedeputeerden Overijssel en Friesland. Een gebied met een robuuste omvang ligt in het verschiet.

Observatie:

1. Alom wordt gehecht aan status Nationale Park. Het ontbreekt evenwel op lokaal niveau aan bevoegdheid en initiatief om aan het begrip invulling te geven. In beide gebieden is men zoekende.
2. Van een daadwerkelijke lading van het merk Nationaal Park is in geen van beide gebieden sprake. In marketingopzicht “spelen” met dit merk gebeurt onvoldoende. Bezoek moet een beleving zijn.
3. Wil betekenisvol ondernemerschap van enige omvang een kans krijgen, dan valt qua vestigingsbeleid niet te ontkomen aan zonerings. Dit is actueel voor beide gebieden.
4. Om een einde te maken aan de “bestuurlijke spaghetti” moeten de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende actoren worden geëxpliciteerd.
5. Al te gemakkelijk wordt bij voortduring naar de provincie gekeken, men ontloopt daarmee van onderop de eigen verantwoordelijkheid.
6. Parallel aan het transitieproces van de Nationale Parken in de provincie Overijssel is op rijksniveau*) sprake van een koersverlegging:
 - er is een omslag in denken nodig: van natuurbescherming **tegen**, naar natuurversterking **met** de samenleving;

- natuur **naast de deur** draagt bij aan de welvaart: vandaar de kansen benutten om natuur en economie hand in hand te laten gaan;
- goede zorg voor de natuur wordt in toenemende mate **een welbegrepen eigenbelang**, en geen plicht vanuit de overheidsautoriteit;
- de overheid met haar natuurlijke partners zorgt ervoor dat de **basis op orde is** en stimuleert parallel daaraan betrokkenheid in de meest ruime zin van het woord;
- beleidsvernieuwing vergt meer dan documenten, nota's en circulaire's. Het gaat vooral om een verandering in **denken en doen**.

*) Natuurlijk verder, Rijksnatuurvisie 2014

Denkrichting:

1. Het momentum moet benut worden om helderheid te verschaffen over een nieuwe verantwoordelijkheidstoedeling binnen een duurzame bestuursstructuur. Dat betekent afscheid van het oude.
2. Gearticuleerd moet worden wat je wilt met het Nationaal Park: wat is de potentie van het gebied, wat is de ambitie en valt deze te realiseren? Er zal per gebied sprake zijn van maatwerk. Weerribben-Wieden en Sallandse Heuvelrug kunnen er een verschillende (politieke) routekaart op nahouden.
3. Het formuleren van deze ambitie dient bottom-up plaats te vinden vanuit de respectievelijke gebieden. Top down leidt tot gemakzucht. In eerste aanleg is de gemeente eigenaar, de provincie komt pas later in beeld.
4. Als bestuursmodel gaan we uit van "treden". Deze treden tonen in een opklimmende reeks de ambitie van het Nationaal Park. Daarbij is sprake van:
 - een prominente rol voor de terreinbeheerders, die daarvoor tot nu toe alle credits verdienen;
 - een rol voor de betreffende gemeenten om te zorgen voor een brede maatschappelijke betrokkenheid van burgers, bedrijven en belangengroeperingen;
 - een afgeschermd rol voor de provincie, in de zin dat eerst van onderaf beweging moet ontstaan.

- natuur **naast de deur** draagt bij aan de welvaart: vandaar de kansen benutten om natuur en economie hand in hand te laten gaan;
- goede zorg voor de natuur wordt in toenemende mate **een welbegrepen eigenbelang**, en geen plicht vanuit de overheidsautoriteit;
- de overheid met haar natuurlijke partners zorgt ervoor dat de **basis op orde is** en stimuleert parallel daaraan betrokkenheid in de meest ruime zin van het woord;
- beleidsvernieuwing vergt meer dan documenten, nota's en circulaire's. Het gaat vooral om een verandering in **denken en doen**.

*) Natuurlijk verder, Rijksnatuurvisie 2014

Denkrichting:

1. Het momentum moet benut worden om helderheid te verschaffen over een nieuwe verantwoordelijkheidstoedeling binnen een duurzame bestuursstructuur. Dat betekent afscheid van het oude.
2. Gearticuleerd moet worden wat je wilt met het Nationaal Park: wat is de potentie van het gebied, wat is de ambitie en valt deze te realiseren? Er zal per gebied sprake zijn van maatwerk. Weerribben-Wieden en Sallandse Heuvelrug kunnen er een verschillende (politieke) routekaart op nahouden.
3. Het formuleren van deze ambitie dient bottom-up plaats te vinden vanuit de respectievelijke gebieden. Top down leidt tot gemakzucht. In eerste aanleg is de gemeente eigenaar, de provincie komt pas later in beeld.
4. Als bestuursmodel gaan we uit van "treden". Deze treden tonen in een opklimmende reeks de ambitie van het Nationaal Park. Daarbij is sprake van:
 - een prominente rol voor de terreinbeheerders, die daarvoor tot nu toe alle credits verdienen;
 - een rol voor de betreffende gemeenten om te zorgen voor een brede maatschappelijke betrokkenheid van burgers, bedrijven en belangengroeperingen;
 - een afgeschermd rol voor de provincie, in de zin dat eerst van onderaf beweging moet ontstaan.

